

Söyleşi: "Tarihten Dipnotlar"

Odamız Sosyal ve Kültürel Etkinlikler Komisyonu'nca sürdürülen "hafta sonu söyleşileri" serisi içerisinde 27.02.1999 tarihinde JMO Lokali'nde gerçekleştirilen "Tarihten Dipnotlar" başlıklı söyleşinin konuşmacısı **Cumhur Bat'tı**. Tarihin kuytuluklarında gizli bir çok ayrıntıyı, incelikli bir kavrayışla yakalayarak meslekdaşları ile paylaşma sorumluluğunu duyan sevgili **Cumhur Bat'a** yürekten teşekkür ediyoruz.

Öncelikle katılımcılar arasında, konuya yoğun ilgi duyan **hu** çok arkadaşımızın da bulunması, karşılıklı sorular ve katin amaçlı açıklamalar söyleşiye renk katmıştır.

Cumhur Safın ana hatları ile vurguladığı ve üzerinde durduğu bazı ilginç ayrıntıları aşağıda bulacaksınız;

Osmanlı döneminde çağdaşlaşma, laikleşme ve demokrasi mücadelesine ilişkin dikkatten kaçan veya kaçırılan olaylardan bazılarına bakalım.

Osmanlı da her şeyde olduğu gibi çağdaşlaşma hareketleri de askeriye-den başlamıştır. Tarih sırasına göre şöyle sıralayabiliyoruz.

1826- Yeniçeri ocağının kaldırılması ve Nizam Cedit'in kurulması.

1826- Tüm Osmanlı tebaasının fes giymesinin zorunlu kılınması

1826- Mehter takımının kaldırılması

1827» Askeri Tıbbiye'nin kurulması

1834- Harbiye'nin (Harp Okulu) kurulması

1839» Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesi

1859» Mülkiye Mektebi'nin açılması

1869» Fransız Eğitim Bakanlığının tavsiyesi ile Maarif Nizamnamesi yayınlanmasına bağlı olarak laik eğitim yapan İptidai (ilkokul), Rüştiye (ortaokul), İdadilerin (lise) kurulmasına karar verilmesi.

Bunun sonucu olarak 1909 yılına gelindiğinde, 5000 ilkokul, 619 ortaokul (71'i kız orta okulu), 104 lise kuruldu. Ayrıca 30 öğretmen okulu, 4

Hukuk Mektebi, Mülkiye Mektebi, 2 Güzel Sanatlar Akademisi (Süleymaniye Mektebi), Tıbbi, Veteriner, Mülkiye, Gümrük, Mühendislik, Mimari vb. alanlarda bir çok yüksek okul açıldı,

1869" Nizamiye Mahkemelerinin kurulması

1879" I. Meşrutiyetin ilan edilmesi.

Laikleşme yönünde ise yukarıda sayılan eğitim kurumlarının yanı sıra en önemli hamleler hukuk alanında yapılmıştır.

1850- Fransa'dan alınan Ticaret Kanunu kabul edildi,

1863» Deniz Ticaret Kanunu kabul edildi,

Çok hukuklu bir yapıya sahip olan Osmanlı Devleti Tanzimat Fermanı'nın ardından Medeni Hukuk konusuna atarak Fransız Medeni Hukuku ile Fıkıh

kurallarının derlenmesi ile "Adli Hükümle Deflemesi" anlamına gelen ML kısaca Mecelle denen "Medeni Hukuk'u 1869'da kabul etti. Buna bağlı olarak Nizamiye Mahkemeleri ve avukatların yetiştirilmesi için ise 1870 yılında Hukuk Fakülteleri kuruldu,

Demokrasi geçmişimiz ise 1946lardan çok öncelere dayanır, Bu geçmiş 1879 yılındaki I. Meşrutiyete kadar götürülebilir.

Ancak en önemli Demokrasi deneyi 1908'de ilan edilen II. Meşrutiyet ile 1924 devresi arasında yaşanmıştır,

II. Meşrutiyette 12 siyasi parti kurulmuştur. Bu dönemde hiç yasaklanma olmaksızın her türü siyasi görüş (sosyalist liberal, şeriatçı vb) partisini kurabilmiştir.

Özellikle Ankara'deki I. Meclis Dönemi tanı bir demokrasi laboratu-

varıdır. fikirlerin, özgürlüklerin bu kadar yoğun yaşandığı hiçbir dönem olmamıştır.

Bu demokrasi geçmişimizin görmeden gelinmesinin en önemli nedeni Cumhuriyet ve Demokrasi kavramının tam anlaşılmasıdır. Demokrasinin yalnızca, idare şekli Cumhuriyet olan ülkelerde olacağı yanlıgsıdır.

Demokrasinin en güzel örneklerini veren İngiltere, Hollanda, Danimarka vb. bir çok ülkenin Meşrutî Krallıklar olduğunun gözden kaçmasıdır.

Demokrasinin zerresinin bile olmadığı bir çok Cumhuriyetin gözden kaçmasıdır. Irak, Suriye, Libya, İran vb.

Asıl Cumhuriyet, gerçek demokrasi ile taçlanan cumhuriyettir»

